

27. JANUARJA VAŽEN KONGRES V NEAPLJU**KRŠČ. DEMOKRACIJA PRED POLITIČNO IZBIRO****Glavni tajnik Moro za sredinsko-levičarsko politiko - Odklonilno stališče Scelbe in drugih ministrov - Nahajamo se vsekakor pred pomembnimi odločitvami**

Niti dva meseca nas več ne ločita od dogodka, ki je že danes predmet živahnih razprav v italijanski javnosti in ki bo morda pomenil odločen preokret v notranjemo političnem življenju Italije. Ta dogodek je občni zbor ali kongres krščansko demokratske stranke, ki se bo pričel 27. januarja prihodnjega leta v Neaplju.

Na tem kongresu se bodo strankini odposlanci spoprijeli s problemom, ki sicer ni nov, a je po sili razmer postal spet aktualen in katerega rešitev je, kot vse kaže, neodložljiva. Prišel je namreč trenutek, ko se mora italijanska Kršč. demokracija odločiti, s katerimi drugimi političnimi silami bo odslej vodila državno politiko.

Krščansko demokratski stranki se ta problem postavlja že nekako od leta 1953, ko je na državnozbornih volitvah zgubila absolutno večino v parlamentu in je bila zato prisiljena poiskati si zaveznikov, če je hotela sestaviti vlado. Res je sicer, da Kršč. demokracija že pred letom 1953 ni vladala sama, četudi je razpolagala s trdno večino bodisi v poslanski zbornici bodisi v senatu. Toda tako je ravnala prostovoljno, medtem ko je bila leta 1953 primorana sprejeti v vlado tudi predstavnike drugih strank ali si vsaj zagotoviti njihovo podporo v parlamentu.

DOSEDANJI ZAVEZNIKI

Že za časa De Gasperija se je v vrstah Kršč. demokracije izvršila politična izbira, po kateri so njeni zavezniki postali socialni demokrati, republikanci in liberalci. Vse te politične sile so doslej vselej imele in še danes imajo večino v parlamentu in bi torej teoretično lahko brez težav vladale državi.

Toda zadeva ni tako enostavna, kot se zdi na prvi pogled. V delu krščansko demokratske stranke same in zlasti pri republikancih ter socialnih demokratih je že pred leti začelo prihajati čedalje bolj do izraza prepričanje, da ta oblika zavezništva ne ustreza več resničnim potrebam italijanskega ljudstva in da je treba zato najti novo obliko političnega sodelovanja, ki bi omogočila na eni strani izvedbo določenih korenitih preosnov zlasti v gospodarskem in socialnem življenju, na drugi strani pa razvoj in krepko utrditev demokracije v državi.

Ta problem je že vrsto let tudi zato pereč, ker omenjene politične stranke imajo le nekaj nad polovico poslanskih mest v parlamentu, se pravi, da ne razpolagajo s

tako večino, ki bi bila vsestransko zadovoljiva. Politično nezdravo je nadalje dejstvo, da milijonske in milijonske delavske množice sploh nimajo besede v vladi in da po svojih predstavnikih v parlamentu že leta in leta vodijo odločno, brezkompromisno protivladno politiko.

ZAHTEVA DOSEŽE VRHUNEC

Zahteva, naj se najde nova oblika političnega sodelovanja, je dosegla vrhunec s sklepom, ki sta ga pred kratkim sprejeli vodstvi republikanske in socialdemokratske stranke. Ti sta namreč sklenili, da bo sta podpirali sedanjo Fanfanijevo vlado le do 27. januarja prihodnjega leta, to je do začetka kongresa krščansko demokratske stranke. Očitno je, da so republikanci in socialni demokrati sprejeli to odločitev namerno in da z njim zasledujejo natančno določen politični cilj. S svojim sklepom so predvsem hoteli pokazati Kršč. demokraciji, da je dosedanje zavezništvo, katerega najvidnejša oblika je sredinska vlada, za vselej pokopano in da ni mogoče več računati na njegovo obnovo. Demokristjane hočejo nadalje prisiliti, da na kongresu vzamejo resno v pretres možnost, da se sestavi sredinsko-levičarska vlada, v kateri

bi poleg treh že omenjenih strank posredno ali neposredno sodelovali tudi Nennijski socialisti.

IZJAVE GLAVNEGA TAJNIKA KD

Da so socialni demokrati in republikanci že naredili prvi in važen korak na poti k političnemu razčiščevanju, je razvidno iz izjav, ki jih je prejšnji teden dal glavni tajnik Kršč. demokracije poslanec Moro v radijski in televizijski oddaji »Politična tribuna«. Potrdil je namreč, da bo glavno vprašanje strankinega kongresa prava razprava o novi obliki političnega sodelovanja in da bodo na občnem zboru morali v tej zvezi sprejeti tudi natančne sklepe.

Poslanec Moro ni seveda mogel z natančnostjo napovedati, kakšen bo potek občnega zbora, še manj pa napovedati, kakšni bodo njegovi zaključki. Zanimivo in politično pomembno pa je, da je odkrito in jasno povedal svoje mnenje o glavnem vprašanju, ki se danes postavlja Kršč. demokraciji. Dejal je namreč, da bi se po njegovem stranka morala odločiti za sredinsko-levičarsko politiko, češ da je to spričo razporeditev sil v parlamentu in spričo razmer, ki danes vladajo v državi, edino pravilna pot.

Sodelovanje z desnico ne pride v poštev

Zanimivo je nadalje, da Moro ni izključil le možnosti kakega sodelovanja z monarhisti in misovci, se pravi s skrajno desnico, temveč izključil tudi možnost, da bi Kršč. demokracija po kongresu sestavila novo vlado s svojimi starimi zavezniki liberalci. Po mnenju tajnika Mora bi prišla v poštev le koalicijska vlada demokristjanov, socialnih demokratov in republikancev, katera bi v parlamentu imela podporo tudi Nennijskih socialistov. Glavni tajnik Moro je izjavil, da bi takšna vladna koalicija bila mogoča kljub nevtralističnemu stališču, ki ga v zunanji politiki zagovarjajo socialisti in ki predstavlja glavno oviro za tesnejše sodelovanje med vsemi štirimi strankami.

RAJE NOVE VOLITVE

Morove izjave so seveda povzročile odločno reakcijo ne samo pri liberalcih in ostalih desničarjih, temveč tudi v sami Kršč. demokraciji. Kmalu zatem so se namreč oglašili razni demokristjanski prvaki, kot na primer ministri Scelba, Gonella in

Pella, ki so jasno povedali, da se z Morovim stališčem nikakor ne strinjajo.

Posebno odločnost je pokazal notranji minister Scelba, ki je med drugim dejal, da ne more odobravati sodelovanja s socialisti, dokler se o tem ne izrečejo člani in zlasti volivci krščansko demokratske stranke. Scelba in še nekateri drugi prvaki so dali jasno razumeti, da bo njihov politični boj v stranki šel odslej za tem, naj se raje razpusti parlament in razpišejo nove državnozbornske volitve, kot da bi se posredno ali neposredno pritegnili v vlado Nennijsvi socialisti. V utemeljitev svojega stališča Scelba in tovariši navajajo predvsem zunanjepolitične vzroke, češ da bi socialisti s svojimi nevtralnimi težnjami vnesli zmedo v vlado in posredno tudi v zahodni tabor. Socialistom nadalje očitajo zavezništvo s komunisti v mnogih občinskih in pokrajinskih upravah ter v sindikalnih organizacijah, kar naj bi postavljal v dvom njihovo dejansko neodvisnost in avtonomijo od komunistične stranke.

RADIO TRST A

• NEDELJA, 3. decembra, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenski zbori; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Dogodivščine Toma Sawyerja«, dramatična zgodba, (Mark Twain - Joško Lukeš), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — tedenski odmevi v naši deželi; 14.45 Sestanek s kvintetom Niko Stritof; 17.00 Za smeh in dobro voljo (Ponovitev); 18.30 Tržaški obiski: »Devin in Štivan«; 21.00 S I. festivala folklorne glasbe ob Vrbskem jezeru; 22.00 Nedelja v športu.

• PONEDELJEK, 4. decembra, ob: 18.00 Italijančina po radiu; 18.30 Baročna glasba — Händel: Koncert za orgle in komorni orkester št. 4 v F-duru, op. 4; Corelli: Follia za violino in godalni orkester; 19.00 Znanost in tehnika; »Umiranje zvezd«; 20.00 Sportna tribuna; 20.30 Vincenzo Bellini: »Norma«, lirčna tragedija v 2 dej. Orkester in zbor Milanskega gledališča »La Scala«. Približno ob 22.00 »Opera, avtor in njegova doba«.

• TOREK, 5. decembra, ob: 18.00 Radijska univerza — Tone Penko: Hormoni: »Tudi življenje živali zavisi od hormonov«; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 20.30 Oddaja za najmlajše: »Zdravnik in Miklavž«, mladinska zgodba, (Ruda Jurčec), igrajo člani RO; 21.10 Peter Petrovič Njegoš: »Gorski venec« (Umberto Urbani); 22.00 Obletnica tedna — Rado Bednarik: »Druga svetovna vojna se razširi na Pacifik«.

• SREDA, 6. decembra, ob: 18.00 Slovenščina za Slovence; 18.30 Liki in značaj opernih del: »Ivan Suzanin« (Gojmir Demšar); 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. Milan Starc); 20.30 Klasik meseca — William Shakespeare: »Dva gospoda iz Verone«, komedija v 5 dej. (Matej Bor), igrajo člani SG v Trstu.

• CETRTEK, 7. decembra, ob: 18.00 Radijska univerza — Slavko André: Osnovni pojmi geofizike: »Seizmologija«; 18.30 Koncert violinista Lea Cerniawskega, pri klavirju Mario Caporaloni; 19.00 Sirmo obzorja: Izumi, ki so preobrazili naše življenje — Vinko Suhadolc: »Od splava do modernega parnika«; 20.30 Znani dirigenti. Približno ob 21.15 Književnost: »Milan Lipovec in njegov roman Ljudje ob cesti« (Martin Jevnikar). Približno ob 22.15 Umetnost — Ruda Jurčec: »Profil Jeana Paula Sartrea«.

• PETEK, 8. decembra, ob: 8.30 Slovenski narodni motivi; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Angel varuh«, radijska pravljica, (Božena Nemcova - Agna Javornik), igrajo člani RO; 16.00 Opatija 1961; 17.00 »Pogled nazaj«, radijska igra, (Roderick Wilkinson - Ada Perrot - Jože Peterlin), igrajo člani RO; 18.30 Gershwin: Porgy and Bess, suita; 19.00 Šola in vzgoja — Danilo Sedmak: »Socialni pogoj naših otrok«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Novele 19. stoletja — Heinrich von Kleist: »Najdenček«.

• SOBOTA, 9. decembra, ob: 14.40 Vokalni oktet Planika; 15.30 »Usad na severni postaji«, drama v 3 dej. (Ugo Betti - Martin Jevnikar), igrajo člani RO; 17.45 Dante Alighieri: Božanska komedija — Nebesa: 4. spev; 18.30 Skladbe jugoslovanskih sodobnih avtorjev — Devčič: Istrska suita, Brkanović: Sarajevska suita. Igra orkester Jugoslovanske RTV; 19.00 Pomenek s poslušalkami; 20.40 Celjski komorni zbor; 21.00 Za smeh in dobro voljo.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 3. decembra, nedelja: 1. adventna
- 4. decembra, ponedeljek: Barbara
- 5. decembra, torek: Julijan
- 6. decembra, sredo: Miklavž
- 7. decembra, četrtek: Ambrozij
- 8. decembra, petek: Brezmadežno spočetje
- 9. decembra, sobota: Valerija

PREDSTAVE V NEMSKEM KULTURNEM INSTITUTU V TRSTU

Nemški kulturni inštitut v Trstu je že pred tedni začel z izvajanjem svojega kulturnega programa, ki obsega med drugim predstave najboljših nemških filmov. V soboto, 2. decembra, pa ima na sporedu »Kitajske senčne igre«, pod vodstvom dr. Maxa Bührmanna. Gre za izvirne barvne figure iz Sečuana. Predstavo bo spremljala izvirna kitajska glasba. Namenjena je samo odraslim. Začetek predstave bo ob 20.30.

Kršč. demokracija pred politično izbiro

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na popolno odobravanje pa so Morove izjave naletele v levičarskih strujah Kršč. demokracije, pri republikancih in socialnih demokratih ter pri večini socialistov. Socialistični prvak Pietro Nenni je v tej zvezi napisal v strankinem glasilu Avanti uvodnik, v katerem obravnava tudi program, ki naj ga izvede nova vlada.

Kot glavne točke programa navaja Nenni ustanovitev samoupravnih dežel, priznanje večje avtonomije občinam, ureditev vprašanja monopolov, temeljito šolsko reformo in postopno odpravo brezposelnosti. Gre, kot vidimo, za rešitev in ureditev konkretnih vprašanj, pri čemer lahko sodelujejo, kot je poudaril poslanec Moro, stranke, ki se ideološko sicer razlikujejo, a ki v

politiki vse priznavajo in spoštujejo »demoratično metodo«, to je večstrankarski sistem in vse tiste svoboščine, ki jih na Zahodu razumemo pod imenom »liberalna demokracija«.

Že v kratkem bomo torej videli, če bodo Moro in ostali njegovi somišljeniki v stranki res uveljavili svoja stališča. Vedeti je namreč treba, da njihov boj ni lahek, ker Kršč. demokracija zajema ljudi najrazličnejših slojev, od delavcev in kmetov do veletrgovcev in veleposestnikov, in da zato ni lahko vskladiti posamezne koristi. Pred očmi je treba nadalje imeti dejstvo, da ima krščansko-demokratska stranka kljub 13 milijonom volivcev razmeroma malo članov (niti dva milijona). Zato mora vsak njen sklep in zlasti nova politika to posebno stanje upoštevati.

Pomemben Kennedyjev intervju

V soboto, 25. t. m., sta se dve uri razgovarjala ameriški predsednik Kennedy in Aleksej Adžubej, glavni urednik moskovskega dnevnika »Izvestja« in zet Nikite Hruščeva. Razgovor ne predstavlja samo časnikarskega intervjuja, temveč utegne pomeniti nov mejnik v sovjetsko-ameriških odnosih. Tako sta ga razumela tudi oba sobesednika, ki sta se v razgovoru dotaknila vseh vprašanj svetovne politike.

Pogovor je tekel prav odkritosrčno. Predsednik je jasno povedal, da je mir mogoč, če se obe velesili zedinita predvsem glede Berlina. »Deliti deželo in mesto z zidom in žico, pomeni nasprotje le povečevati. Vsak narod ima pravico, da si svobodno izbere svojo vlado. Če si kak narod na svobodnih volitvah izbere komunistično ured-

pina s preobratom vsili svoj sistem,« je izjavil Kennedy. Adžubej ga je zavrnil, čes da se Amerika tega ne drži pri Kubi. V odgovor je dobil, da sedanja kubanska vlada noče razpisati svobodnih volitev. Sovjetski besednik je nato med drugim načel vprašanje razorožitve. Kennedy mu je odgovoril, da obstoji temeljna razlika med sovjetskim in ameriškim naziranjem v tem, da hoče Moskva nadzirati le orožje, ki se je uničilo, ne dovoli pa vpogleda, koliko ga kdo ima. »Če se domenimo za uničenje sto letal, a jih ima ena stranka morda dvatisoč prikritih, kje je tu možna razorožitev?« je vprašal Kennedy. V tem duhu sta si oba spretno odkrivala karte, kar je očitno namen, da pride do formalnih razgovorov na najvišji stopnji. Če sta to dosegla, je razgovor zgodovinskega pomena.

»Izvestja« so objavila celotni razgovor, kar je tudi znak, da je napetost med Vzhodom in Zapadom nekoliko popustila.

Zborovanje v Beogradu

V ponedeljek se je zbral k zborovanju osrednji odbor Zveze komunistov Jugoslavije. Predsednik Tito je imel kot tajnik zveze uvodni govor. V izjavi glavnega odbora je rečeno, da se s socialističnim samoupravljanjem stavijo nove zahteve pred komunistične člane. Nekateri od teh, grajal jih je tudi Tito, se skušajo okoriščevati s svojim položajem, namesto da bi se smatrali za ideološko predstražo socialističnega gibanja. Pri delitvah dobičkov v podjetjih so se plače nekaterih zvišale brez kontrole. Zato naj se odslej vse delovanje komunističnih celic vrši javno in demokratično, brez tajnih sklepov. Tudi glede sprejema novih članov, naj se posluša javno mnenje.

OSEMNAJST MILIJONOV TURISTOV

Minister za tujski promet Folchi je včeraj na tiskovni konferenci izjavil, da je lani obiskalo Italijo 18 milijonov turistov. Letos pričakujejo, da se bo število še povečalo in znašalo skoraj 19 milijonov. Od tujskega prometa je Italija lani imela kakih 435 milijard dohodkov.

Od turistov, ki obiskujejo Italijo, so na prvem mestu Nemci. Za njimi pridejo Švicarji, Avstrijci, Angleži, Amerikanci itd.

Vprašanje Južnega Tirola

Avstrijski zunanji minister Krejsky je na ponedeljski tiskovni konferenci na Dunaju povedal, da avstrijski korak pri Združenih narodih zaradi južnotirolskega vprašanja sicer ni »velikanski uspeh«, toda tudi poraz ni. Italija da je skušala odstraniti spor glede Južne Tirolske iz mednarodnih forumov in da je celo hotela, naj bi Avstrijo obsodili zaradi atentatov v bocenski pokrajini. To da se ji ni posrečilo.

Italijanski odposlanci so pa mnenja, da so prodrli s svojim načrtom, naj razsodi haaško sodišče, če se bodo medsebojna pogajanja zopet razdrila. V resnici so na seji v New Yorku ubrali srednjo pot, ker so priznali, da ni to vprašanje zgolj notranje italijansko, marveč da sega že v okvir mednarodnih odnosov.

Pariška posvetovanja

Zunanji ministri treh zapadnih velesil in zapadne Nemčije se bodo zbrali 11. decembra v Parizu na posvet glede Berlina in Nemčije. Ta sestanek ima namen, pripraviti pot za zborovanje držav atlantskega zavezništva, ki se bo začelo tudi v Parizu dne 13. decembra. Na tem posvetu bo padla dokončna odločitev o enotnem stališču vseh teh držav glede Berlina.

bo, Združene države na to pristanejo. Smatramo pa za nasilje, če kaka majhna sku-

Pred zasedanjem mešanega odbora

Dne 4. decembra se bo v Beogradu sestala italijansko - jugoslovanski odbor, katerega glavna naloga je, da nadzoruje izvajanja določil, ki sta jih vladi Italije in Jugoslavije z londonskim sporazumom sprejeli v korist narodnih manjšin na Tržaškem ozemlju, oziroma v delu Istre.

Slovinci v Italiji smo videli in še danes vidimo v tem odboru predvsem pravno sredstvo, s katerim ni samo mogoče nadzorovati izvajanja manjšinskih določil, temveč s katerim bi se lahko učinkovito pripomoglo k reševanju tudi novih problemov, ki jih življenje samo postavlja obema manjšinama.

Od podpisa londonske spomenice je poteklo že več kot sedem let in si zato lahko upravičeno zastavimo vprašanje, ali mešani odbor res izpolnjuje zaupane mu naloge.

Vsak, še tako površen poznavalec razmer lahko na to vprašanje mirno takoj odgovori, da odbor ni izpolnil pričakovanja.

Neizpodbitno dejstvo namreč je, da so premnoga, tudi bistvena določila, sprejeta v korist tržaških Slovencev, ostala še vedno na papirju, tako da o kakšni celotni izvedbi londonskega sporazuma in njegovega posebnega statuta sploh še ni mogoče govoriti.

V odgovornih italijanskih krogih se je dolgo, predolgo skušalo zagovarjati stališče, da je večina manjšinskih določil neizvedljiva, češ da spričo različnih družbenih redov, ki vladata v sosednjih državah, odpade že prvi pogoj za izvedbo manjšinskih določil — to je recipročnost.

Vse pa kaže, da v zadnjem času med že omenjene kroge čedalje bolj prodira prepričanje, kako je takšno stališče nevzdržno in prazno, kar najbolje dokazuje govor, ki ga je nedolgo tega imel v poslanski zbornici tržaški demokristjanski poslanec Bo logna.

Ker so se pojmi že razčistili, bi morala biti odstranjena tudi ena glavnih, umetno postavljenih ovir, ki je otežkočala in v določeni meri celo onemogočala delo mešanega odbora. Zato se nam zdi, da danes obstajajo pogoji, da odbor končno prične izpolnjevati svoje naloge.

TRI GLAVNE ZAHTEVE

Zahteve, ki so jih postavljali in jih še vedno postavljajo tržaški Slovenci, so odboru natančno znane in nima smisla, da bi jih tu ponovno in podrobno obravnavali. Kljub temu si ne moremo kaj, da bi pred bližnjim zasedanjem ne omenili vsaj treh zahtev.

Odbor bi moral v prvi vrsti proučiti našo zahtevo, naj se besedilo londonskega do-

govora objavi v Uradnem listu, kajti le na ta način bodo določila postala za vse državljane obvezen zakon. Če bomo nadaljevali po stari poti, bo namreč še vedno omogočeno najrazličnejšo izigravanje v našo škodo.

Odbor bi nadalje moral pretresti in sklepati o tistem določilu pogodbe, ki predvideva uporabo slovenskega jezika v vseh javnih uradih. To je temeljne važnosti, ker bi se nastavile na vseh uradih osebe z znanjem slovenščine, kar je prvi pogoj, da bo slovenska stranka lahko govorila v uradih v materinem jeziku.

In končno bi odbor moral proučiti vprašanje množičnega ter načrtnega naseljevanja italijanskega življa v slovenske kraje, ki je že doseglo takšno stopnjo, da je ponekod že popolnoma izmalčilo lice našega podeželja. Vse to pa se je zgodilo kljub in proti jasnemu določilu londonske spomenice.

Mešani odbor ima torej dovolj snovi za res temeljito in vsestransko obravnavanje manjšinske problematike. Naša živa želja je, da bi se z bližnjim zasedanjem delovanja mešanega odbora korenito spremenilo, kar bi ne bilo v korist le naši manjšini, temveč bi tudi pripomoglo k še boljšim odnosom med sosednjima državama.

OPOZORILO NAROČNIKOM

Ker se bliža konec leta, ko mora list izpolniti razne obveznosti, prosimo vse naročnike, ki še niso poravnali naročnine, naj to nemudoma store.

Naročnino lahko poravnajo na upravi lista — vsak delavnik od 9. do 12. ure — ali po poštni položnici — pošt. ček. rač. Trst 11/6464.

Uprava

Pomoč ostane

Italijanski obrambni minister Andreotti je v nedeljo izjavil, da bodo italijanski letalci, ki so podrejeni vodstvu Združenih narodov v Kongu, še nadalje ostali na svojih mestih. Dodal pa je, da je odvisno od tega, ali bodo morilci trinajstih italijanskih letalcev zares kaznovani. Italija ne zahteva vojaških ukrepov, toda odgovorne za pokol v Kinduju morajo postaviti ali kongoška vlada ali pa Združeni narodi pred sodišče. Drugi pogoj, da bodo italijanski letalci še nadalje prevažali blago za prebivalstvo in čete Združenih narodov je tudi zahteva, da je italijansko moštvo dovolj zavarovano pred zahrbtnimi napadi domačinov.

Smrt na cestah

Po statističnih podatkih se neprestano množijo cestne nesreče. Od januarja do septembra se jih je pripetilo v letošnjem letu nič manj kot 223.569 ali kar 22 tisoč več kot lani v istem razdobju. Pri teh nezgodah je našlo smrt 6455 oseb, ranjena pa je bila 161.801 oseba. Odstotek mrtvih in ranjenih znaša v primeri z lanskim letom okoli sedem procentov. Veriga prometnih nezgod pa seveda nima konca spričo brzine in neprevidnosti vozačev ter slabih cest.

Boj na nož

Combe, ministrski predsednik Katange, je v nedeljo podžigal tisoče svojih pristašev, zbranih v mestu Elisabethville, naj se pripravijo za odločilni boj. Govoril je najprej v francoščini, nato v jeziku suaheli. Bistvo njegovega govora je bilo, naj neha organizacija Združenih narodov podpirati Katango, ki je bistven del Konga. »Bojevnik Katange se morajo ob določenem trenutku dvigniti v vsaki vasi,« je vzklikal. »Če nimajo avtomatičnega orožja, naj zgrabijo za strupene puščice in sekire in Katanga bo zmagala!« Množica je rjoveče odgovarjala na pozive. Zato ne bo še miru v srcu Afrike, kar dokazuje tudi predvčerajšnji napad na dva visoka uradnika, Združenih narodov v Katangi.

Brežnjev v Sudanu

Medtem ko je angleška kraljica obiskovala zapadnoafriške države, se je v vzhodnoafriškem Sudanu mudil predsednik Sovjetske zveze Brežnjev. Sudanski predsednik Aboud ga je sprejel z velikimi častmi. Zahvalil se je za sovjetsko pomoč pri gradnji treh tovarn za konzerve, eno za cement in za tri silose. Ko pa je začel Brežnjev govoriti o protikolonializmu in namigovati, naj bi šle tajne pošiljke orožja preko Sudana v Kongo, se je stari Abouda delal gluhega in je dejal, da sudanski črnci prav v imenu protikolonializma radi sprejmejo pomoč, če ni zvezana z drugimi nameni. Med obiskom Brežnjeva so listi v Khartumu pisali, da je obiskal Abouda v mesecu oktobru Združene države in da je dobil tudi od tam pomoči.

Spomin na vladiko

Zadnje dni novembra se goriški Slovenci spominjajo velikega moža, ki je iz kmečke hiše dosegel čast kneza in nadškofa. Visoki cerkveni nadpastir msgr. Frančišek Borgia Sedej živi in bo živel vedno kot eden največjih likov naše zgodovine.

V spomin na obletnico smrti se je zbralo v ponedeljek, 27. novembra, na Sveti gori nad trideset duhovnikov in nekaj laikov k maši zadušnici. Slabo vreme je marsikoga zavrnilo, da se ni udeležil spominske svečanosti.

Cerkveno opravilo je imel apostolski administrator dr. Mihael Toroš, ki je v govoru proslavil spomin na rajnega vladiko. Med udeleženci je bil tudi nadškofov nečak bivši števerjanski župnik g. Ciril Sedej, čeprav nekoliko hira. Naj bi mu rajni stric izprosil ljubega zdravja!

Goriški verniki so se pa oddolžili spomina na blagopokojnega nadškofa v sredo zvečer z zadušnico v cerkvi svetega Ivana.

Vir dohodkov

Malokateri oče je tako srečen, da mu otrok že ob rojstvu prinese milijone. Ena takih izjem je tudi Tony, mož angleške princesinje Margarete. Po poklicu je fotograf. Pred nekaj tedni je ta par dobil sinčka. Oče ga je fotografiral v vseh mogočih držah. Veliki angleški ilustrirani tedniki bi radi te fotografije odkupili in ponujajo za nje očetu Tonyju kar 18 milijonov v našem denarju!

Unesco za šolstvo v Afriki

Izvršilni svet UNESCO je odobril izredni program finančne pomoči svojim državam članicam na afriški celini. Izdatki po tem programu so predvideni na 2.795.000 dolarjev. Ti izdatki bodo šli za znanstvene študije predvsem o Sierr Leone, gornji Volti, Keniji, Tanganiki, Madagaskarju in Kamerunu ter za pomoč pri gradnji šol in nabavi šolskih potrebščin, zlasti v Srednje-afriški republiki, v Sierr Leone in še v nekaterih drugih državah. Izvršilni svet UNESCO je pozval države članice, naj prispevajo v posebni sklad za razvoj šolstva v Afriki.

Tržaškega

VIDALIJEVO ZBOROVANJE

V tržaških krogih je prejšnji teden vladalo precejšnje zanimanje za javno zborovanje, ki ga je za nedeljo napovedala tržaška komunistična stranka. Javljeno je namreč bilo, da bo poslanec Vittorio Vidali govoril o zelo aktualni temi, in sicer o »zgodovinskem pomenu 22. kongresa sovjetske komunistične stranke«.

Govornik je v skoraj poldrugo uro trajajočem govoru zlasti ostro polemiziral s političnimi nasprotniki in v glavnem poveličeval uspehe, ki so jih na vseh področjih dosegli v Sovjetski zvezi, vendar ni niti poskušal temeljito obrazložiti osrednjega problema moskovskega kongresa, in sicer do končne obsodbe politike, ki se je vodila za časa Stalina.

Morda še najbolj zanimiva je bila Vidalijeva napoved, da bo odposlanstvo tržaške komunistične stranke odšlo na obisk v Jugoslavijo, češ da to »spada v okvir razprav med komunisti«. »Vrnili se bomo — je dodal Vidali — in bomo pred vami razpravljali, o čem smo govorili.«

Glede odnosov med različnimi komunističnimi strankami pa je dejal: »Mi razpravljamo in hočemo razpravljati z vsemi. Danes to delamo s Kitajci in Albanci, a razgovarjati se hočemo tudi z ljudstvom in komunisti v Jugoslaviji in imeti z njimi prijateljske medsebojne stike, čeprav to še ne pomeni, da bi ne imeli do programa in do določenih stališč Jugoslavije več tistih pomislekov, ki smo jih že izrazili.«

Napovedani obisk v Jugoslaviji bo prvi, ki ga bodo tržaški komunisti uradno opravili po letu 1948. Preokret je zlasti zato zanimiv, ker so tržaški komunisti po letu 1948 bili najodločnejši in najbolj bojevit nasprotniki jugoslovanskih komunistov.

ŠE VEDNO VSE PO STAREM

Starši šoloobveznih otrok iz Mavhinj in Devina še vedno čakajo, da šolska oblastva nastavi na tamkajšnji šoli še po eno učno moč. Minilo je že več tednov, odkar so se zastopniki slovenske skupnosti zglasili pri ravnatelju urada za šolstvo prof. Udini in mu med drugim obrazložili nujno potrebo, da se ta zadeva čimprej reši, a dolej je vse ostalo pri starem.

Ni treba posebej poudarjati, kako današnje stanje na omenjenih šolah škoduje rednemu poteku pouka, kajti nemogoče je zahtevati, da bi v tako številni enorazrednici učenci dobili od šole to, kar bi jim šola morala nuditi. Upoštevati je treba nadalje, da sta današnji učni moči postavljeni v grob diskriminacijski položaj v primeri z ostalimi stanovskimi tovariši, saj morata za enako plačilo opravljati neprimerno težje delo.

Korist učencev in socialna pravičnost zato zahtevata, da šolska oblastva nemudoma nastavi na osnovnih šolah v Mavhinjah in Devinu še po eno učno moč.

Opčine:

PRERANA SMRT

Huda zavratna bolezen je prejšnji teden pretrgala nit življenja komaj 38-letni Bože ni Simonič, soprogi dr. Žarka Simoniča iz

znane in ugledne družine z Opčin. Njena smrt je globoko pretresla vse, ki so jo poznali, in pahnila v neizmerno žalost družino.

Pokojnico smo ob veliki udeležbi domačinov in prijateljev ter znancev iz Trsta položili v petek k večnemu počitku na openskem pokopališču. Hudo prizadetemu možu, otrokoma in sorodnikom izrekamo ob tej bridki izgubi globoko občuteno sožalje. Pokojnica pa naj v miru počiva v naši zemlji.

Izrazom sožalja se iz srca pridružuje tudi uredništvo Novega lista.

SPREJEM

NA JUGOSLOVANSKEM KONZULATU

V torek, na predvečer Dneva republike sta jugoslovanski generalni konzul v Trstu in soproga priredila v prostorih konzulata svečan sprejem. Udeležili so se ga med drugimi generalni komisar dr. Mazza, tržaški župan dr. Franzil, ravnatelj urada za šolstvo prof. Udina ter mnogi predstavniki političnih, kulturnih in gospodarskih organizacij. Tudi tokrat je bilo med povabljeni prisotno številno zastopstvo slovenske manjšine tako s Tržaškega kot z Goriškega in iz Beneške Slovenije.

»ZVEZA DEMOKRATIČNIH OBCIN«

V prostorih Nove delavske zbornice je bilo v nedeljo prvo zborovanje »Zveze demokratičnih občin«, to je združenja, katerega člani so župani, občinski in pokrajinski svetovalci, izvoljeni na levičarskih listah. Zborovanja se je udeležilo kakih 200 županov, občinskih in pokrajinskih svetovalcev iz vse dežele Furlanije-Juljske krajine.

Zborovalce je med drugimi pozdravil predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze dr. Jože Dekleva in jih ob tej priložnosti tudi seznanil z najvažnejšimi problemi, ki zadevajo slovensko narodno skupnost v Italiji. To je bila menda prva prilika, da je tako veliko število italijanskih županov in drugih izvoljenih predstavnikov bilo neposredno poučeno o slovenski manjšinski problematiki.

Prav bi bilo, da bi se na vseh takšnih zborovanjih slišal tudi glas slovenskih zastopnikov, saj je znano, da je prav nepoznavanje razmer, v katerih živi naša manjšina, velika ovira za rešitev in ureditev njenih problemov.

Zborovanje je bilo sklicano, da se poži vi in bolje organizira boj za ustanovitev samoupravne dežele Furlanije-Juljske krajine. Do izraza je nadalje prišla zahteva po spremembi obstoječe občinske zakonodaje, ki je, kot znano, v glavnem še iz fašistične dobe.

Zgonik:

DVE STANOVANJI ZA OBCINARJE

Po preureditvenih delih, ki so se pravkar zaključila, sta v starem šolskem poslopju v Zgoniku sedaj na razpolago dve stanovanji. V eno teh se bo preselila domača učiteljica, ki sedaj sicer biva v istem poslopju, a v neobnovljenem stanovanju. Nezasedeni sta torej dve stanovanji, ki jih na-

merava občinska uprava oddati strehe potrebnim občanarjem.

O tej zadevi bo uprava v kratkem obvestila javnost z razglasom, ki si ga bo vsakdo lahko ogledal na občinskih razglasnih deskah.

Kontovel:

SMRT NAJSTAREJSE VAŠCANKE

V ponedeljek je lepo število vaščanov in prebivalcev sosednega Proseka spremilo na zadnji zemeljski poti 89-letno domačinko Marijo Štoko. Pokojnica je bila najstarejša Kontovelka in bi čez tri mesece izpolnila 90 let starosti, a v zadnjem času jo je zgrabila navidez ne huda bolezen, ki jo je naposled spravila v grob.

Pokojna Markčeva mati — tako so jo imenovali domačini — je bila pridna in skrbna gospodinja ter zavedna in neuklonljiva slovenska mati, kar je dokazala zlasti za časa črnega terorja, ko so fašisti preganjali to, kar je vsaki materi najdražje — njene otroke.

Naj ji bo lahka domača zemlja! Vsem sorodnikom, zlasti sinu g. Francu Štoki, izrekamo globoko sožalje, ki se mu pridružuje tudi uredništvo Novega lista.

NABREZINA IN ZGONIK

GOSPODARSKO ZAOSTALO PODROČJE

Pred dnevi je izšel zakon, ki proglašča devinsko-nabrežinsko in zgoniško občino za gospodarsko zaostalo področje. Od tega zakona je treba pričakovati zlasti davčnih olajšav za kmetijstvo in tudi industrijo. O zadevi bomo obširneje poročali v eni prihodnjih števil.

GLASBENA MATICA V TRSTU

V soboto, 2. decembra, ob 20.30 v Avditoriju

KONCERT MLADINSKEGA PEVSKEGA ZBORA IZ SEZANE

Dirigent: Majda Hauptman; pri klavirju: Lilijana Kranjec

Vstopnice so v prodaji v Tržaški knjigarni ter eno uro pred pričetkom prireditve v baru »Moscolin« (nasproti Avditorija)

Beneška Slovenija

IZPOD MATAJURJA

Vseh vrst vremenskih nezdod in nesreč so že učakale naše vasice pod Matajurjem. Borne njivice že tako vise po strminah, da vsak večji naliv odnaša še tisto malo dobre zemlje, kar je imamo. Zdaj so se pojavili po naših njivah še divji prašiči. Za zdaj še ne delajo take škode, ker rijejo po praznih njivah. Vendar tako zrahljajo zemljo, da jo pa že curek vode lahko odnese v dol. Kaj bo pa šele, ko bodo njive obdelane. Imamo skušnje že od nekaj let nazaj, da so živali razrile krompirjevišče in koruzo in ni ostalo dosti od pridelka.

Kazalo bi zdaj v zimskem času postaviti lovsko stražo kje pri Livku ali Hlodiču, ker tam ima ta zver svojo pot.

UTANA

Prejšnjo soboto smo pri nas doživeli neverjetno čuden pogreb. Ljudje iz Kovačevce so resli v pogrebu rajno sosedo Judito Florjančevno. Preden pridejo iz vasi do farne cerkve, morajo iti po poti precej daleč skozi gozd. Ko so prišli pogrebci nekako do srede mračnega gozda, je nekdo zavpil

STEVERJAN

Naši občinarji so se nekam začudili, ko so zvedeli, da je baron Formentini objavil v nekaterih dnevnikih svoje pripombe k proračunu občine. Njegove pripombe letijo precej pikro na račun občinskega sveta, zlasti ko na koncu piše, da je »položaj v Števerjanu precej skrivnosten«. Najprej pravi, da je dodatek 20 tisoč lir za razsvetljavo premajhen; v isti sapi pa dostavlja, da so občinski izdatki trikrat tolikšni kot dohodki. Nato ga strahovito zgrabi skrb za podrti pokopališki zid, češ da je povišek 25 tisoč lir tudi tukaj premajhen. Saj se tudi občinarji strinjajo, da bi bile potrebne večje vsote, zlasti za pokopališče, ki je nekaj skupen pietetni kraj za vse farane. Dobro pa vemo, da sta še prav pred kratkim manjkali skrb in pieteta za pokopališče, ko so prišli neki predlogi, naj se tik ob tistem razdrapanem zidu napravijo zabavišče, pivnice, morda celo plesišče. Zatorej je ganljiva skrb, zlasti če prihaja iz istih virov, nekam za rep privlečena. Gospodu tudi ni prav, če se določi organistu malenkostna nagrada. Pač pa bi moral kriti denar občinarjev stroške za različne polletne prireditve, ki nimajo z domačini nikakršnega opravka. Res, kadar komu kaže, bi moralo postati belo črno in narobe.

STMAVER

V nedeljo smo prav lepo obhajali god našega farnega zaščitnika. Ob deseti uri in pol je oče Fidelis daroval slovesno mašo. V naši prijetni cerkvi se je zbralo dosti domačinov in ljudi iz sosednjih vasi. Pevski zbor je pod vodstvom Gabrijela Devetaka lepo prepeval in se je lotil tudi težjih skladb. Želeli bi le, da bi se zbor številčno malo bolj okreplil. V cerkvi smo opazili tudi nekatere novosti, ki jih moramo pripisovati prizadevnosti našega župnika. Videli smo na novo pozlačeno monštranco in prenovljene razne druge cerkvene predmete. Farani so se po maši tudi menili, da bi bilo zelo lepo, če bi se dobil ali zbral denar za poslikanje cerkvenih sten.

Kanalaska dolina

in pogrebci so začeli preplašeni bežati na vse strani. Le nosači s krsto so še pogumno nadaljevali pot. Kaj je povzročilo takšen strah med pogrebom? Prikazala se je cela čreda divjih merjascev z veliko samico od spredaj. Zaslíšal se je ženski vik in kruljenje zveri. Kakor smo že rekli, se moramo zahvaliti le pogumnim nosačem, ki so junško korakali naprej in se je zverjad umaknila v šumo. Tako je v naših krajih, da nam še na zadnji poti krulijo zveri.

TRBIZ

V ponedeljek zjutraj se je v Kokovem pripetila huda nesreča. Lesni trgovec Josip Martine je vozil star tovornjak po ozki cesti iz Zgornjega v Spodnje Kokoovo in je bil najbrž namenjen proti svoji žagi. Na spolzki poti je vozilo zdrknilo s ceste in se zakotalilo trideset metrov po bregu navzdol ter se razbilo. Že med padcem so se odprla vrata kabine, da je gospodarja Martinca vrglo ven. Obležal je s strtim prsnim košem in je izdihnil že na prevozu v hujšinsko bolnišnico. Drugega voznika so le s težavo potegnili izpod ruševin; k sreči pa ni prav hudo ranjen.

Popoldne je prišel k nam prošt tržaškega kapitlja msgr. Salvadori, ki je imel slovesno popoldansko službo božjo z asistenco pevmskega in domačega župnika.

Različni gostje, ki so prišli na ta dan k nam v obiske, so se čudili, da imamo še vedno tako hudo razdrapano ceste. Zadnje dneve so res še slabše kot poprej, ker hodi Ente k nam orat. Težka vozila pa močno poškodujejo naše strme poti in zasipajo občestne odtok, da res ne bo več mogoče imeti naših cest za prave ceste. Govorimo in prosimo za popravo, a naš glas se kar nekam razgubi tja čez Sočo.

SEJEM SE BLIŽA

Vsakoletni bučni sejem svetega Andreja se že bliža. Priprave so že v polnem teku. Običajne »komedije«, vrtiljaki, stojnice prodajalcev in kar je podobnih privlačnosti že stoje na Travniku, na koncu ulice Roma, na Telovadnem in pokritem trgu. V soboto bodo že odprli pokušnjo razstavljenih vin, pravi živ-žav se bo pa začel v ponedeljek.

Letos bo po zaslugi goriškega pevskega zbora »Seghizza« vpletenih v sejmovanje tudi nekaj kulturnih točk. V dveh večerih bo nastopilo deset goriških in furlanskih zborov na pevski tekmi, in sicer iz Gorice, Rude, Ronk, Tržiča in drugod. V ostalem bo pa imel semenj bolj zabaven kot pa gospodarski pomen. V starih časih je bilo manj »komedij« in več kupčij; tudi za sejme se časi menjajo. Vendar bi bilo lepo, če bi se tudi katere izmed naših kulturnih organizacij zganile in dale andrejevanju malce našega domačega lica.

VISOK OBISK

Prejšnji ponedeljek se je mudil v Gorici beograjski nadškof msgr. Ujčič, katerega vežejo na Gorico še stari spomini. Obiskal je marsikaterega znanca. S svojim tajnikom msgr. Jenkom je pohitel tudi v Pevmo k svojemu zancu župniku Rutarju, s katerim se je zadržal v daljšem razgovoru.

STANDREŽ

Res je sicer, da je martinovanje že za nami in da smo že pri drugem prazniku za Standrež, pri svetem Andreju. Vse to drži, toda za martinovo imamo že več let pri nas lepo navado, da se zahvalimo za vse pridelke in letino, ki so jo dale naše njive in vrtovi. Tako je bilo tudi letos. Lepo okrašen voz je bil obložen z zelenjavo, koruzo in krompirjem. Vso to božjo dobroto je župnik blagoslovil v zahvalo vaščanov za dobro letino; seveda vsi bi si želeli še boljše. Vse, kar je bilo pripeljano k blagoslovu, se je porazdelilo med razne zavode v Gorici za pomoč revnim dijakom. A še nekaj je polepšalo zahvalni dan. Na trgu pred cerkvi je stala miza, obložena s hlebi sirkovega kruha in tudi pletenic vina ni manjkalo. Vsakdo si je lahko privoščil v znak dobre skupne soseščine in kot počastitev darov naše zemlje. Na trgu so se zbrali traktorji in druga kmečka vozila. Popoldne je seveda sledil neuradni del, ker so prišli s traktorji tudi od drugod na obisk in seveda na kozarec novega.

RUPA

V soboto sta stopila na skupno življenjsko pot gdč. Metoda Podobnik in nas občinski svetovalec Tomšič Salomon. Ženin in nevesta sta doma iz Rupe, iz znanih in uglednih slovenskih družin. Oba sodelujeta tudi pri pevskih zborih. Zato je pečanski moški zbor na predvečer poroke ubrano prepeval vesele pesmi. Organist je pa celo skomponiral na čast novemu paru posebno priložnostno pesem. Tako prisrčno lepega slavja smo se prav vsi veselili.

Novima zakoncema želimo vsi prijatelji in znanci mnogo sreče na novi življenjski poti.

Pa še nekaj: eno zadnjih nedelj smo poslušali krasno folklorno radijsko oddajo »Števerjan«, katero je izredno zanimivo pripravil prof. Bednarik iz Gorice. Slišimo, da pripravlja nekaj podobnega tudi za Rupo in Peč. Prav je, da se naši ljudje in kraji tudi po radiu spoznajo.

POSREČENA REKLAMA

Velike trgovine, kot sta Standa v Gorici ali Upim v Trstu, si morajo vedno kaj novega zmisлити, da privabijo kupce. Precej posrečeno jo je pretuhtal reklamni urad goriške Stande v soboto zvečer. Po Korzu je privozil okoli šeste ure majhen vlak. V vozovih je sedela sneguljčica in sedem palčkov. Sprehajalci, zlasti mladina, katere je ob tisti uri vse polno po Korzu, so kar drli na sredo ceste, da so imeli mestni stražniki polne roke dela. Vse je sprva mislilo, da se je pripetila kakšna nesreča. Sneguljčica pa je s svojim spremstvom izstopila pred trgovino Stande in šla v poseben paviljonček, kjer je sprejemala otroke, ki so napisali svoje želje za božič. Nekateri izmed otrok bodo izžrebanj in bodo prejeli za praznike lepe darove.

NOVOST ZA GORICO

Goriška tako zvana boljša družba je v sredo čakala neko novost. Časopis »Grazia« je priredil revijo ženske mode v dvorani goriškega Telovadnega društva. Predvalke novih ženskih oblek je izbral omenjeni časopis na posebni izbirni tekmi deklet, katere se je udeležilo nekaj tisoč namišljenih ali resničnih krasotic, ki želijo postati manekenke. Izbrali so jih pa le osem. Te hodijo po mestih Furlanije in Julijske krajine z modnimi izdelki največjih italijanskih krojačnic.

SMRT

V noči od nedelje na ponedeljek je nena doma umrl znani goriški lesni trgovec Severin Hvala. Učakal je res 78 let, a je bil še do prejšnjega dne prav trda kost. V družbi s prijatelji je še sedel pri kozarcu vina. Nenadoma ga je obšla slabost. Peljati so ga v bolnišnico, kjer pa mu niso ugotovili nič posebnega. Spremljali so ga spet domov, a staremu Severinu je zopet postalo slabo. Ponovno so šli z njim v bolnišnico, toda zaman. Zadel ga je bržkone srčna kap. Pokojnik je bil silno zaveden možak, ki si je s svojim pridnim delom pripravil lepo premoženje. Imeli so ga za malo čudaškega, a pod trdo skorjo je utripalo človekoljubno srce. Bog mu daj zaslužen pokoj; družini izrekamo globoko sožalje.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Poetični svet otrok

Dandanes se človeku prav lahko prigodi, da ga pet- ali šestletni otrok pomilovalno pogleda, če mu omeni svetega Miklavža, češ kaj me boš vlekli, saj ga ni; darila nastavijo le starši. Prav tako skeptični so mnogi otroci glede palčkov in drugih pravljičnih bitij, ki obljudujejo poetični svet otroške fantazije. Skoraj bi se zdelo, da danes več odraslih veruje v svetega Miklavža kot pa otrok.

Moderni svet, ki ustvarja pošastne ideološke mite in mitološke »kulte osebnosti« za odrasle, je obenem krut z otroki in razdira njihov poetični svet pravljičnih bitij. Medtem ko odrasli verujejo v svetega Miklavža v obliki kakega De Gaulla ali Naserja, Fidel Castra ali Hruščeva in vdano pričakujejo, da jim prinese obljudljena »darila«, čeprav v daljni bodočnosti, recimo leta 1980, pa brezobzirno jemljejo otrokom vero v »resničnega« svetega Miklavža. Zdi se jim, da ni več v skladu z modernim svetom, z motorizacijo, z atomskimi bombami in »znanstvenim« pogledom na svet. Zato vzgajajo otroke za stvarnost, kot pravijo, in jim skušajo čimprej pregnati vse tipično otroške, poetične predstave o svetu ter jih seznaniti z njegovo »resničnostjo« zato, da bi bili boljše pripravljene na življenjski boj. Ker menijo, da pravljice in naivno verovanje v svetega Miklavža, v palčke in vile odvrta otroke od spoznavanja življenjske resničnosti, si prizadevajo, da otroka čimprej »strezni« in postavijo v življenjsko stvarnost, da bo videl in veroval samo tisto, »kar jes«, in ne tisto, kar živi le v njegovi domišljiji.

To se zdi morda ob površni presoji pametno in v skladu s sodobnim pojmovanjem sveta in življenja. V resnici pa je to okrutnost do otrok, ker jih prezgodaj iztrga iz varnega, toplega sveta poetične domišljije in jih prestavi v mrzlo, trdo okolje dozdnevne življenjske resničnosti. Otrok petih ali šestih let, če že ne prej, je tako prisiljen gledati na svet z očmi odraslih in doživljati njegovo problematiko z občutjem svojih, največkrat nad življenjem razočaranih staršev, z miselnostjo, ki teži samo za materialnimi dobrinami. To pa otroka ne navaja k temu, da bo postal spreten in sposoben v

Razstava egipčanske umetnosti na Dunaju

Od 15. decembra do 15. januarja bo odprta v prličnih prostorih dunajskega umetniškega doma na Dunaju velika razstava »5 tisoč let egipčanske umetnosti«. Nudila bo obsežen pregled nad najstarejšo znano človeško kulturo. To razstavo so doslej prikazali v Bruslju, Amsterdamu, Zürichu, Essenu in Stockholmu. Z Dunaja pa jo bodo prenesli v Kopenhagen, nakar se bo vrnila v Egipt. Predmete za razstavo so posodili razni egiptovski muzeji. Razstava obsega predvsem skulpture, reliefe in uporabne predmete iz različnih dob egipčanske zgodovine, od faraonov do arabskega razdobja. Casovni razpon sega od približno leta 3500 pred Kristusom do 1500 po Kristusu.

ZMAGOSLAVJE AVSTRALSKE PEVKE V METROPOLITAN OPERI

Avstralska sopranistka Joan Sutherland je te dni izredno navdušila občinstvo Metropolitan Opera v New Yorku. Zdelo se je, kot pravijo poročila, da so se vrnil časi triumfalnih predstav s Carusom ali Giglijem. Joan Sutherland je zlasti vžgala newyorško publiko z nastopom v »Luciji Lammermoor«. Za predstavo je vladalo izredno zanimanje, ker je avstralska pevka uživala pri ameriškem občinstvu skoro bajesloven sloves zaradi svojih uspehov v Italiji. Vsi so se hoteli prepričati, če je ta sloves upravičen. In pevka je v resnici potrdila svoj sloves. Čeprav je bil to njen prvi nastop v New Yorku, je dosegla uspeh, ki baje nima primere v zgodovini ameriške opere. Razen tega se prav opera »Lucija Lammermoor« izredno prilega njenemu glasu. Po končani predstavi se je morala Joan Sutherland vsaj tridesetkrat pojaviti na odru, in poklicali bi jo bili še večkrat, če bi režiser ne bil dal spustiti zastor. Poročila govore o pravi »eksploziji« občinstva. Tudi kritiki pišejo o pravem triumfu, pač pa enako hvalijo tudi ostalih pet glavnih pevcev v operi.

obvladovanju življenjskih problemov, ampak bo največkrat povzročilo v njem le prezgodnji strah pred življenjem. Primoran je vzdržati spopade z resničnostjo, pred katero so ga tako kmalu postavili, a ni rečeno, da bo vedno on-zmagovalec v takem spopadu. Kaj lahko se zgodi, da se bo čutil premagane in da bo potem vse življenje ohranil v sebi občutek, da je stvarnost pretrda zanj in da ji ni kos ter se bo zato zatekel v razne ideološke in politične mite.

Zato pustimo otrokom njihov poetični svet, pustimo jim njihovega Miklavža vse dotlej, da bodo sami, z razvojem lastne miselnosti spoznali razliko med svetom domišljije in svetom, ki jih obdaja. Tudi otrok »ne živi samo od kruha«. Tudi on potrebuje poezijo in celo zelo veliko poezije za življenje. In poezija otroštva bo tudi pozneje ožarjala njegovo življenje.

—0—

Zanimiva najdba v Ravenni

V notranjosti glavnega oltarja starodavne katedrale v Ravenni so odkrili dragocen sarkofag iz grškega marmorja, ki izvira iz petega ali šestega stoletja. V njem so našli dve leseni, rdeče lakirani skrinjici, ki sta vsebovali kosti desetih svetnikov, med njimi mučenca Ursicina, ki je po izročilu ravenski zaščitnik. Te relikvije z dragocenim in umetniško pomembnim sarkofagom so bile skrite pod glavnim oltarjem nad 1000 let, čeprav so med tem časom večkrat temeljito prenovili vso cerkev. V sarkofagu so našli tudi pergament z napisom, ki pojasnjuje, čigave so kosti v skrinjicah.

AVSTRIJSKA ODPRAVA V EGIPTU

Skupina avstrijskih učenjakov pod vodstvom univerzitetnih docentov Kromerja in Ehgartnerja se je odpeljala v gornji Egipt, kjer bo na področju okrog Sayala, približno 130 km južno od Assuana, posnela na filmski trak vse kulturno-zgodovinske dokumente, katere bo v bližnji bodočnosti preplavila Nilova voda. S tem bo Avstrija v okviru akcije, katero je sprožil UNESCO, prispevala k reševanju staroegipčanskih kulturnih spomenikov.

Kulturne novice o Slovencih v Južni Ameriki

Tri mesece se je mudil v Južni Ameriki g. Vinco Zaletel, župnik iz fare Vogrše na Koroškem. V Južno Ameriko je prispel ob koncu julija ter je imel v Buenos Airesu in okolici vrsto predavanj, ki so jih spremljale skioptične slike. Predaval je o naravnih lepotah Koroške in o glavnih evropskih dogodkih zadnjih let. Njegova predavanja so pritegovala veliko število ljudi. Iz Buenos Airesa se je podal župnik Zaletel še v Mendoza in od tam v Čile, kjer je nadaljeval s svojim ciklom predavanj. Na povratku iz južnega Čila se je ustavil tudi v argentinskem mestu Bariloche. Iz Buenos Airesa je odptoval nato še v Brazilijo, kjer je obiskal nekaj slovenskih kolonij. Ob koncu oktobra se je vrnil na Koroško.

—•—

Najmočnejša slovenska kolonija v Argentini je poleg Buenos Airesa Mendoza, kjer imajo Slovenci že velik in lep Slovenski kulturni dom. V Mendozini razpolagajo Slovenci s številnimi organizacijami in uspelo jim je ustanoviti tudi igralsko skupino. Mladinska društva priredijo vsako leto »mladinski dan«. Letos je bila ta prireditev 14. in 15. oktobra. V soboto, 14. oktobra, je bilo na sporedu nekaj študijskih predavanj, zvečer pa so igrali Finžgarjevo dramo »Naša kri«. Naslednji dan, v nedeljo, je bilo mladinsko zborovanje z različni športnimi in kulturnimi prireditvami.

—•—

Slovenci v okrožju Buenos Aires so dobili končno svoj nov »Slovenski kulturni dom«. V predmestju Ramos Mejija živi velika slovenska kolonija, ki je v sorazmerno kratkem času zaključila obsežno akcijo za nakup poslopja in zemljišča, kjer so 17. septembra slovesno odprli Slomškov kulturni dom. V tem poslopiju so tudi prostori za slovensko sobotno šolo in za vaje slovenskega pevskega zbora. Razpolaga pa tudi z dvorano, kjer lahko prirejajo igre in druge kulturne nastope. S kulturnimi večeri so že začeli in prvo predavanje je bilo posvečeno prav Slomšku, čigar stoletnico smrti bomo Slovenci obhajali prihodnje leto.

TEDEN RELIGIOZNIH FILMOV NA DUNAJU

Na Dunaju so priredili od 17. do 23. novembra sedmi mednarodni teden religioznih filmov. Na njem so predvajali ameriške, francoske, indijske, švedske, nemške, avstrijske in portugalske filme.

Avzugst Černigoj

KOMPOZICIJA

GOSPODARSTVO

Jugoslovanska petletka in kmetijstvo

V Jugoslaviji je v teku petletka 1961 — 1965, ki naj bi znatno dvignila življenjsko raven, kar pomeni, da bi se morale v tem času znatno izboljšati življenjske prilike vsega prebivalstva v državi. Za doseg tega cilja bi moralo v znatni meri prispevati tudi kmetijstvo.

Petletni načrt predvideva, da se bo kmetijska proizvodnja dvignila za 50%; pridelki in dohodki iz kmetijstva bi morali torej biti za polovico večji, kot so bili v letu 1959-60. Za tolikšno povečanje proizvodnje je seveda potrebno, da se kmetijstvo primerljivo usposobi, za kar so pa nujni določeni stroški-investicije. V ta namen predvideva petletni načrt ogromne vsote, ki skupno presegajo 600 milijard lir.

Predvidena je predvsem podvojitev kmetijske strojne opreme, t. j. traktorjev in drugih strojev. Ob začetku petletke je bilo 36.000 traktorjev in 4.000 drugih strojev. Z omenjenim številom traktorjev in strojev bi bila popolnoma mehanizirana 1/3 vse orne zemlje ali 2,6 milijona hektarov. Predvidena je nadalje znatno večja uporaba umetnih gnojil, in sicer od sedanjih 280.000 ton na 2 milijona ton letno, tako da bi odpadlo na vsak ha orne zemlje po približno 300 kg umetnih gnojil. V načrtu so določena mnoga osuševanja, izboljšanja površin, namakanja itd., seveda predvsem tam, kjer se s tem lahko okoristijo socialistična, to je državna ali združna posestva.

V začetku petletke je predstavljalo kmečko prebivalstvo približno 1/3 vsega prebivalstva Jugoslavije, torej 50%. Zaradi stalno rastoče industrije pa je potrebna vedno nova delovna sila, ki prihaja z dežele, iz kmetijstva. Zato odstotek kmečkega prebivalstva hitro pada in trenutno je že izpod 50%. Prav tako je tudi z dohodkom iz kmetijstva. Čeprav petletni načrt predvideva 50 odstotno povečanje kmetijske proizvodnje, bi konec l. 1965 dohodek iz kmetijstva predstavljal manj kot 20% vsega narodnega dohodka, medtem ko sedaj znaša 23%. Po petletnem načrtu bi se pa delovna sila v socialističnih kmetijskih obratih povečala, in sicer od 4,5% na 7% vsega zaposlenega prebivalstva v državi. Zato bi ti obrati morali povečati proizvodnjo ne za 50%, marveč za 105%.

Kot smo omenili, petletka predvideva znatno izboljšanje življenjske ravni. Nizek življenjski standard pa imajo tiste države, kjer prebivalci povečini uživajo hrano rastlinskega izvora, to je kruh, polento,

KAJ JE »MIXOMATOSIS«?

Mixomatosis je bolezen, katero so razširili v Avstraliji, da so iztrebili mnogo milijonov podivjanih kuncev, ki so povzročali neprecenljivo škodo. Leta 1953 se je bolezen razširila po Franciji, potem pa še drugod po Evropi. V začetku je poginilo vsaj 99% vseh okuženih živali, sedaj pa bolezen ni več tako huda in vedno bolj pogosta so ozdravljenja. Za širjenje bolezni so nevarni zlasti različni komarji, v Angliji pa kunčja bolha. Vse živali, ki poginejo zaradi te bolezni, imajo čudno zvito glavo.

krompir itd., medtem ko nudi hrana živalskega izvora le majhen odstotek kalorij. V Jugoslaviji je ob začetku petletke nudila rastlinska prehrana 60% kalorij. Med petletko bi se morala dvigniti predvsem mesna in ribja prehrana, nato pa potrošnja sladkorja in maščob.

V petletki je natančno navedeno, za koliko bi se morala dvigniti proizvodnja posameznih pridelkov oziroma živil. Za žito je predviden porast za 56%, za pšenico in rž 22%, sladkorno peso 82%, sončnice 44, tobak 58, meso 58%, mleko 63, jajca 94% ita. Kmetijska proizvodnja bi se morala letno povečati za kakih 8,3%.

Kaj bi lahko pripomnili k temu načrtu? Hvale vredno je prizadevanje za večjo proizvodnjo, ki naj dvigne življenjsko raven prebivalstva. Upravičeni so tudi napori za doseg tega cilja. Nemogoče pa je natančno vnaprej določiti, koliko bo znašal pridelek žita, koruze, krompirja, sadja, grozdja, tobaka in sploh pridelkov, ki se razvijajo v prosti naravi. Pri kmečkih pridelkih ima namreč odločilno vlogo neki višji činitelj, ki se ne da vključiti v noben petletni načrt. Leta 1959 je bila v Jugoslaviji prav dobra letina, letos (1961) pa prav slaba. Zasluge za uspešno letino 1959 so uradno pripisovali le pravniki agrarni tehniki in tistim, ki so poskrbeli dobra semena in umetna gnojila. Če je bilo le takšno modrovanje pravilno, kdo je potem kriv za letošnjo slabo letino? Agrarna tehnika prav gotovo ne. Petletka določa, da se bo dvignila proizvodnja tobaka za 58%, a že letos je proizvodnja padla za več kot polovico, ker niso upoštevali peronospor na tobaku, ki proizvodnjo znatno skrči in poslabša. Če bodo hoteli vzdržati proizvodnjo tobaka na sedanji ravni, bodo morali znatno povečati obdelovalno površino s tobakom.

Nekaj nasvetov k žganjekuhi

Za časa Zavezniške uprave so si vinogradniki na Tržaškem ozemlju »priborili« pravico, da smejo svoje tropine prekuhati v žganje. Pri tem morajo seveda plačati poseben davek, ki pa je takšen, da se žganjekuha konec koncev vendarle izplača. Pridobljeno žganje se ne sme prodajati in lahko služi le za domače potrebe. Na Goriškem kakor po vsej ostali državi pa so za žganjekuho predvidene tako visoke dajatve, da se posameznim vinogradnikom to delo sploh ne izplača.

Za tržaške kmetovalce, ki te dni spreminjajo svoje tropine v žganje, objavljamo te nasvete.

S sodobno »frakcionirano« žganjekuho ločimo razne alkohole po njihovi vrelni točki. Strupeni **metilni alkohol** ali cvet, kakor ga imenujejo praktiki, vre že pri 65 stop. C. Ta je prvi proizvod. Le redki pa ta alkohol ločijo in ga tudi posebej uporabljajo. Metilni alkohol je hud strup. **Zlahtni ali etilni alkohol** vre pri višji temperaturi, in sicer od 65 do 104 stop. C. Ta alkohol ločimo tudi od ostalih, ki vrejo pri toploti

Naš kmet pravi: »Letos je bila dobra letina, ker ni vreme nagajalo, ker je bil dež ob pravem času itd.« — Če pa je bila slaba letina, bo rekel, da je bilo vreme neugodno, da sta bila slana in toča, da je bilo mnogo škodljivcev in rastlinskih bolezni itd. Ne glede na to pa je načrtovanje vendarle na mestu: če hočemo doseči več boljših pridelkov, moramo pač izvršiti vsa opravila, ki jih predpisuje moderna kmetijska tehnika in nuditi rastlinam vsega, kar potrebujejo za povečanje in izboljšanje proizvodnje.

—0—

PRIMANJKLJAJ V TRGOVINI: MED ITALIJO IN ZDA

V prvi polovici letošnjega leta je znašal italijanski izvoz v ZDA 100 milijard lir in se je skrčil za 17% v primeri z lanskim letom, ko je znašal 124 milijard. Skrčenje izvoza zaznamujeta predvsem avtomobilna industrija in volneno manufakturno blago.

Na drugi strani pa se je povečal uvoz iz ZDA v Italijo. Ta je znašal lani 1.500 milijard in je narastel letos na 266 milijard lir. Polovico poviška predstavlja pšenica, katere je Italija kupila v ZDA za 28,4 milijarde lir.

Tako je zrastel lanski primanjkljaj od 65,7 na 163 milijard lir.

OVČEREJA V SOVJETSKI ZVEZI SE SIRI

Po podatkih osrednjega urada Angleške skupnosti — Sovjeti ne javljajo natančnih števil — se je v zadnjih letih ovčereja v Sovjetski zvezi zelo okrepila in šteje danes okoli 136 milijonov glav, medtem ko je v Avstraliji 155 milijonov, v Novi Zelandiji 47 in v Južni Afriki 34 milijonov ovc. Po istih virih nastrožejo v Rusiji 784 milijonov funtov (à 440 gramov) volne, v Avstraliji pa 1.616 milijonov funtov, v Novi Zelandiji 158 milijonov in 305 milijonov v Južni Afriki.

Leta 1959 je predstavljala v Sovjetski zvezi zlahtna volna (ovc »merino«) 32% vse nastrožene volne, in sicer skoraj dvakrat toliko kot leta 1955.

od 104 do 130° C. Te alkohole imenujemo s skupnim imenom patoka ali fuzel.

Prvi in zadnji alkohol pomešamo in uporabljamo samo v industrijske namene.

Iz vsega tega sledi, da se moramo pri žganjekuhi takole ravnati:

1. žganjekuho pričnemo previdno pri nizkem ognju; treba si je dati čas in biti potrpežljiv;

2. šele ko preteče 50 ali 60 minut, prične žlahtni ali etilni alkohol;

3. proti koncu kuhe zvišamo toploto na 120 — 130° C, da pritečejo še ostali alkoholi.

Takšna žganjekuha je sicer nekoliko zamudna, vendar se izplača, zlasti če upoštevamo kakovost posameznih destilatov.

Naj še omenimo, da ravna pravilno le tisti, ki žganje pusti dalj časa v večji posodi, najbolje v sodih, ker na ta način pridobi na kakovosti. Pripominjamo nadalje, da se iz gnilih in pokvarjenih tropin ne more napraviti dobro in pitno žganje.

R. B. Ne cveteja več zame...

13

»Prej ste omenili neke težave,« je odvrnil Živko, ki je že snoval v duhu načrte, kako bo lepo na novem mestu.

»Da, seveda, neke težave. Moj sorodnik je pravi čudak, ki je prakso pošteno zanemaril. Da, drugič je pa to, da se tisti kraj nahaja nekje na barju, na jugu, kamor vas kot pristnega planinca gotovo ne vleče.«

»Kaj, zares, na barje, kjer je tudi morje blizu?« Profesor se je začudil, kako da se je mladi zdravnik kar razveselil te ponudbe.

»Da, tja dol, tja dol,« je skoraj zapel Živko.

Profesor se je dobrovoljno nasmehnil: »Kot vidim, vam je kar všeč, doktor Obič.« Mladi mož je navdušeno prikimal in je komaj čakal, da se vse uredi za odhod.

Zadnji dnevi so bili polni dela in priprav. Vendar je mladi zdravnik našel še dovolj časa, da je razmišljal o pokrajini, kjer je dom njegove drage. Morda ni sen njegove prve ljubezni pri kraju; morda bo še vzkli- la? Sam sebi je ugovarjal, da je pač tista pokrajina široka in da bo težko kje srečal Nevo. Njen oče jo je med tem že prisilil h kakemu odločilnemu koraku, saj se mu ona ni upala upirati. Kljub vsemu je pa imel trden občutek, da gre po novi poti, ki se bo spet križala z njeno.

Ni se mogel več spominjati, kje leži Nevi- na domačija; saj ni hotela ničesar pripove- dovati o njej. Verjel pa je, da se bosta vide- la. Slutnje, vesele in žalostne, o prekinjeni prvi ljubezni so vstajale pred njegovo dušo zdaj kot mavrični blesk, pa spet kot temen oblak.

Prišel je dan, ko se je v lastnem avtomobilu odpeljal. Kupil si je vozilo iz druge ro- ke z zadnjimi prihranki. Pohosen je postal

na svojo somostojnost. Pot je že tekla ob robu barjanske in morčvirne pokrajine. To- poli in breze so razpenjali veje nad preto- ki in temačnimi lužami. Kot na otokih so se skrivale kmečke hiše, velike in ponosne. Vmes pa so se ogledovali v svetlikajoči se vodi gosposki dvorci velikih gospodarjev. Nova pokrajina se mu je zdela na poseben način lepa. Ni se pa ubranil neke otožnosti, ki je dihala iz vlažnih in daleč na široko rav- nih tal.

V prvi večji vasi se je ustavil, da se okre- pča. Želel je pa tudi spoznati dolinske in bar- janske ljudi. Niso se mu zdeli tako zaprti, kot si jih je prej slikal. V gostilni so mu radi odgovarjali. Živko je povedal, da gre na prvo službeno mesto kot zdravnik na Razpotje. Na avtomobilski karti je iskal pot. Prijazni gostilničar mu je pojasnil: »Kar po tej stranski cesti proti veleposestvu in gra- diču Brezovo, potem imate le še malo do Razpotja.«

Razpotje! Saj to je vendar posestvo, o katerem mu je pripovedovala Neva kot o svoji dediščini po materi.

Ni se motil. Usoda ga je pripeljala naravnost v tiste srčne vezi. Nadaljeval je vožnjo po samotni poti. Deževni oblaki so kar vi- seli izpod neba. Mračilo se je že, ko je od daleč zagledal velika poslopja posestva na Brezovem. Dva velika psa sta zalajala na dvorišču, ko je ustavil avto. Postaren mo- žak se je od nekdaj primajal in je pokazal zdravniku pot naprej. Živko ga je že hotel vprašati, kar mu je ležalo na srcu, namreč o gospodični Nevi Vrhovski, a se je v hipu premislil in se je zahvalil za pojasnilo.

Čez pol ure je že sedel v sobi pri starem zdravniku, ki se mu ni zdel tako čudaški, kot ga je opisal profesor.

»Prav veseli me, da ste prišli in mi boste vzeli malo bremena s starih ramen,« ga je nagovoril sivolasi mož. Nato ga je izpraše- val o njegovih študijah in bodočih nameni- h. Stari zdravnik je ves zadovoljen prikimal, ko mu je Živko povedal, da si nič bolj ne želi, kot postati dober podeželski zdravnik, ki mora poznati vse panoge svojega poklica.

»No, če ste prišli s takimi nameni sem- kaj, se boste res dobro znašli,« je menil stari zdravnik. »Meni ste prišli kot iz nebes poslani; saj sem moral ponoči in v mrazu obiskovati bolnike. Hiše so v našem okoli- šu precej raztresene. Na stara leta bi pa rad imel vsaj nekoliko počitka.«

»Okrožje, katero vam je poverjeno, go- spod doktor,« je Živko previdno izpraševal. »leži med obema velikima posestvoma, Bre- zovim in Razpotjem?«

»Da, da, sega pa še preko do posestva Kvasovih.«

»Kličejo vas tudi gospodarji teh družin, če je bolezen v hiši?«

Stari je prikimal: »Seveda, toda pri Kva- sovih, kjer gospodari gospod Jerko, so vsi trdnega zdravja. Zdravnika so klicali, le če je bil porod. Drugačne razmere so pa v družini, kjer trdo ukazuje Friderik Vrhov- ski.«

Živko si ni upal spraševati še dalje. Srce mu je močno bilo, ko je pričakoval, da bo stari zdravnik še kaj povedal o teh družin- ah. Saj bi moralo biti v zvezi z Nevo, z njegovo ljubeznijo, ki se mu je že zdela za večno zgubljena. Njuna pota se pa zdaj spet križajo.

Zdravnik je prinesel na mizo dva kozar- ca in je nalil gostu. Trajalo je še nekaj ča- sa, da si je napolnil pipo. Začel je pripo- vedovati, da je dim iz pipe zelo uspešen proti čebeljemu piku; za čebelarja je torej pipa prava potreba. Živko se je že zbal, da bo moral poslušati dolge zgodbe o čebelar- jenju, tedaj se je pa zdravnik spomnil, da bi mladi tovariš raje kaj več zvedel o lju- deh in tem kraju. Za čebele ga bo že potem navdušil.

(Dalje)

Vendar niso mogli odkriti s teleobjektivi na planetu nikake ga znaka življenja. Zato so spustili z »Liberty« manjšo raketo, da bi pristala na površini Marsa. Med posadko so bili tudi profesor Magnussen, Krushnik in p. Róbert. Nizko nad Marsovo površino so pred pristankom večkrat preleteli področje, kjer so stale nek- daj naselbine Zemljanov, a tudi zdaj niso odkrili ničesar, kar bi kazalo, da še živijo na Marsu Zemljani. Morda so se poskrili, ko so opazili neznano vesoljsko ladjo na nebu? Pri pristajanju je posadka rakete odkrila, da ni več pristajališča za vesoljske ra- kete, ki je obstajalo prav na tistem mestu pred njihovim pole- tom v vesolje. Le tu pa tam je bilo opaziti vzbokline v terenu, ki so dale slutiti, da so pod njimi razvaline nekdanjih naprav in zgradb. Vsa okolica je bila porasla z značilno marsovsko tra- vo in lišaji, nikjer pa ni bilo opaziti sledu o človeških bitjih. Na podlagi marsovida iz nekdanjih časov so opravili vesoljski potni- ki z »Liberty« nekaj raziskovalnih voženj s svojim amfibijskim vozilom, ki so ga izkrcali z rakete. Odpeljali so se na kraj, kjer je stala nekdanj glavna naselbina na Marsu, a tudi tam niso našli ničesar več razen nizkih hribčkov v enakomernih razdaljah, ki so razodevali, kje so nekdanj stale večje zgradbe. Nekateri iz sku- pine so s plastičnim razstrelivom napravili nekaj lukenj v eno takih gomil. Naleteli so na nekaj ostankov. Toda s svojimi apa- rati so ugotovili, da so stari že okrog pet tisoč let. Vse skupaj je vzbujalo zelo melanholičen videz.

»To me zelo spominja na moja arheološka raziskovanja na Groenlandiji,« je rekel profesor Magnussen. »Sem namreč norve- škega pokolenja in sem se, recimo iz sentimentalnih razlogov, svoj čas zanimal za usodo vikingških naselbin na Groenlandiji

Povzatek iz vesolja

E. Z.

37.

Nikoli ne bom pozabil, kakšno melanholično občutje se me je lotilo, kadar smo izkopali izpod mahu kak predmet, ki je pripa- dal nekdanjim vikingškim naseljencem. Tudi okolica ni bila mnogo drugačna.«

Ozrl se je po pusti hriboviti pokrajini na okrog, v kateri pa je bilo še mogoče opaziti zelene lise rastlinja, ki so ga nekdanji kolonisti preselili iz Zemlje v Marsovo zemljo. Biologe med po- sadko je ta zadeva zelo zanimala, zato so usmerili svoje vozilo proti eni takih zelenih oaz, da so lahko zadostili svoji znanstve- ni radovednosti. Izreden občutek pa jih je prevzel, ko so odkrili na rastlinah zemeljskega izvora razne žuželke, ki so bile prav tako doma na Zemlji, a so se aklimatizirale na Marsu, kljub dru- gačni sestavini ozračja. Bila so prva živa bitja zemeljskega izvō- ra, ki so jih srečali na svojem povratku, in nehote so nežno rav- nali z njimi kot z največjimi dragocenostmi. Če bi se ne bili sra- movali drug pred drugim, bi jih bili ljubkovali, in prav tako tudi tiste zelene bilke in veje. Z njimi so obložili vse vozilo, da se je zdelo, kot da peljejo cvetje s planinskega izleta za tiste, ki so ostali doma. Vedeli so, kakšno veselje bodo pripravili s tem zelenjem in z žuželkami, katero so skrbno shranili, svojim prija- teljem na »Liberty«, ki je medtem nevidno krožila okrog Marsa in čakala njihovega povratka.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

O športni dejavnosti med slovensko mladino

Razgovor s prof. Bojanom Pavletičem

Kot je našim bralcem znano, je med slovenskimi športniki na Tržaškem že pred časom razvilo živahno delovanje športno združenje »Bor«, katerega zadnja, osrednja prireditelj je bil »4. slovenski športni teden«. V tej zvezi smo zastavili nekaj vprašanj prof. Bojanu Pavletiču, priznanemu slovenskemu športnemu časninarju v Trstu in dobremu poznavalcu športnega življenja slovenske manjšine v Italiji. Prof. Pavletič se je rad odzval naši prošnji in na vprašanja takole odgovoril.

Ali ste zadovoljni z uspehi, ki jih je doslej doseglo združenje?

Da in ne. Zadovoljujoče je dejstvo, da čuti naša mladina v »Boru« svojo organizacijo, se trudi za njen napredek in ugled in dosega v njenem okrilju — za naše razmere in možnosti — lepe tekmovalne uspehe. Največji uspeh združenja pa je po moji sodbi dejstvo, da se je znalo pravilno, enakopravno in brez občutka manjvrednosti — ki je za mnoge člane naše manjšine tako značilen — vključiti kot slovensko društvo v družino italijanskih športnih društev in ustanov v našem mestu. Ne zadovoljuje pa organizacijska in finančna moč združenja, kajti pri teh dveh točkah zabrede »Bor« pogostoma v hude krize.

Ali sodite, da bi se moglo združenje organizacijsko še bolj izpopolniti?

V perspektivi petih ali desetih let, ko bodo sedanji tekmovalci postali organizatorji, društveni voditelji, sodniki, trenerji itd., bo organizacijska moč združenja vsekakor drugačna, kot je zdaj. Danes pa je praktično skoraj nemogoče, da bi se položaj čez noč bistveno spremenil. Vsi bivši športniki, ki bi morali že po svoji športni zavesti poseči v organizacijsko delo, so — razen zelo redkih izjem — združenju obrnili hrbet.

Katero športno panogo so po vaših dosedanjih izkustvih najbolj privlačne za slovensko športno mladino na Tržaškem?

Odbojka, atletika, namizni tenis, gimkane, streljanje z zračno puško, med mlajšimi pa med dvema ognjema in morda še kaj.

Katero so največje težave, ki mučijo združenje?
Denarne, denarne, denarne!

Ali imate kakšen konkreten predlog za odstranitev omenjenih težav?

Tri: ali pridobiti kakšnega trgovca ali industrijca, da bi za določeno podporo združenje delalo zanj propagando, ali prepričati našo javnost, da z denarnimi darovi podpre delovanje društva, ali pa — igrati na »Totocalcio«. Kot pa vse kaže, je še najbolj verjetna možnost za omiljenje denarne krize — zadnja.

Kako rešujejo finančna in druga vprašanja razni italijanski športni klubi v Trstu?

Na razne načine. Mnogi so deležni podpor političnih strank (Libertas), druge vzdržujejo trgovine in industrije (Hausbrandt, Casa della Lampada, Philco), nekatera podjetja (ACEGAT), ali pa razne ustanove (Bancari) itd. Lahko pa rečemo, da niti najmočnejša tržaška društva ne živijo brez zunanjih podpor, niti Ginnastica triestina, ki ima številne mecene in druge vire dohodkov. Košarkarsko petorko tega društva (letni proračun 7 milijonov lir!) je na primer doslej vzdrževala tovarna Stock, zdaj pa

Jugoslavija v Čile

Jugoslavija se je uvrstila v finale svetovnega nogometnega prvenstva s tem, da je v povratni tekmi odpravila Južno Korejo z izidom 3:1 (2:0). Za tekmo je v Seulu vladalo veliko zanimanje in več kot 25.000 gledalcev je prisostvovalo zasluženim zmagi Jugoslovanov. Posebno so se izkazali vratar Soškič, branilec Durković in napadalec Galić. Za Jugoslavijo so zabil goli Galić, Sekularac in Jerković.

Philco. Goriška Ginnastica deluje ob podpori Zopasa. Za nekatera večja društva, kot na primer nogometaše Triestine, pa so prišle izdatne večmilijonske podpore tudi s strani občine in drugih oblastvenih ustanov.

Ali ne bi moglo dobiti kako podporo od oblastev tudi združenje Bor?

Vsekakor, toda pot do tega je dolga, težka in zapletena. Ni pa izključeno.

Če bi obstajali pogoji, katere športne discipline bi se po vašem najbolj razvile med tukajšnjimi Slovenci?

Prav iste kot med tukajšnjimi Italijani. Morda nekoliko več odbojka in malo manj kolesarstvo, toda v bistvu iste.

Kaj sodite zlasti o nogometu in kolesarstvu, se pravi o dveh najbolj popularnih športih?

Na višji stopnji sta to že povsem cirkuška športa, kjer dobi en sam tekmovalac toliko nagrade, da bi s to vsoto lahko delovalo eno leto kar 400 manjših enajstoric. Za naše razmere pa sta to zelo draga športa, kajti z enoletnim proračunom enega samega manjšega nogometnega moštva bi lahko Bor podvojil vse svoje delovanje.

Kakšni so odnosi med združenjem in tukajšnjimi italijanskimi klubi?

Zelo dobri. Prvi stiki — razumljivo — so bili obojestransko nekoliko zadržani, saj je bil to prvi primer, da se je neka slovenska organizacija urad-

»Bor« gostoval v Jugoslaviji

Odbojkarice SZ »Bor« so prejšnji teden odigrale v Jugoslaviji dve pomembni prijateljski tekmi. V Ljubljani so tržaške Slovenke igrale proti reprezentanci mesta in tekma se je končala v korist močnih domačink, ki sodijo na evropsko raven.

Na Jesenicah pa je bila Borova ekipa bolj uspešna, ker domačinke niso tehnično na taki višini kot Ljubljančanke.

En poraz in ena zmaga predstavljata zadovoljiv izkupiček za tako mlado ekipo, kot je Borova, če upoštevamo, da je imela na drugi strani mreže samo prekaljene nasprotnice.

ŽENA IN DOM

Kaj mora vedeti vsaka mati

Vsaka mati mora v prvi vrsti vedeti, kaj dela njen otrok v prostem času, kakšne prijatelje in prijateljice ima in kakšni so odrasli ljudje, s katerimi se rad družijo. Vedeti mora tudi, kakšne knjige bere in kakšne filme gleda in od kod dobiva darila.

Izoginiti se mora ustrahovanju otroka ter lažem tudi pri manjših in na videz nepomembnih stvareh. Vsaka mati se mora zavedati, da mora dati dober zgled s svojimi dejanji in besedami. Izogniti se mora tudi temu, da bi skušala svojega otroka ločiti od njegovih zdravih tovarišev na dvorišču in bojazni pred skupnostjo.

Vsaka mati mora zato vzbuditi v otroku zavest, da je ona njegova najboljša prijateljica. Spoznati mora vse otrokove prijatelje in znance ter vzgojiti otroka tako, da ta nikdar ne odide s človekom, ki ga ne pozna.

Dobro je tudi, da mati daje otroku na prirodna vprašanja tudi prirodne odgovore.

OTROKOVE ŽELJE

Kakšne želje ima otrok? Ni jih dosti in zato jih bo vsaka mati skušala upoštevati, če je le mogoče:

- Ne prekinjajte moje igre, ker mi pomeni prav to, kar vam najresnejše opravilo.
- Brez igrac se ne morem igrati, toda dajte mi

no vključila v italijansko javno življenje, v italijansko okolje. Nekoliko težav je imelo združenje s slovenskim pozdravom, toda to je bilo v glavnem tudi vse. Lahko rečem, da ima Bor med Italijani mnogo simpatizerjev in tudi prijateljev. Dokaz o dobrih medsebojnih odnosih je tudi, da prirejajo nekatere sekcije skupne treninge z nekaterimi italijanskimi društvi.

Ali se vam ne zdi, da bi pogostejše tekme z italijanskimi klubi učinkovito pripomogle k boljšemu medsebojnemu spoznavanju in razumevanju?

Vsekakor. Sicer pa je to razumevanje in spoznavanje itak vedno boljše.

Ste že mislili na to, da bi združenje razvilo svojo dejavnost tudi na Goriškem?

Predvsem moram poudariti, da je na Goriškem več slovenskih športnih skupin, med temi v sami Gorici slovensko športno društvo Olimpia. Goriški šport je stvar goriške mladine. Ta si mora sama ustvariti svojo obliko udejstvovanja in ne pričakovati pobude od zunaj. Združenje bi bilo zato pripravljeno le pomagati vsakemu, ki bi bil pomoči potreben in bi zanjo prosil, kot je že pomagalo lani odbojkarjem Olimpie s sicer zelo skromnim prispevkom, ko so nastopili v Trstu. »Bor« seveda lahko pomaga v mejah svojih možnosti, ki niso velike, vendar pa bo ostalo verjetno le pri tem, pri pomoči. V vsem ostalem pa morajo imeti v Gorici glavno besedo Goričani in ne Tržačani.

Nekaj za smeh

Franc pride k prijatelju Antonu in mu skrivnostno reče: »Stavim tisoč lir, da ne veš, zakaj sem prišel k tebi.«

»Kaj ne,« je odgovoril prijatelj: »Denar bi si rad sposodil, kakor je tvoja navada.«

»Zal mi je, a to pot si se zmotil, stari. Prišel sem samo na kratek klepet. Vidiš, izgubil si stavo. Daj mi tistih tisoč lir, za katere sva stavila.«

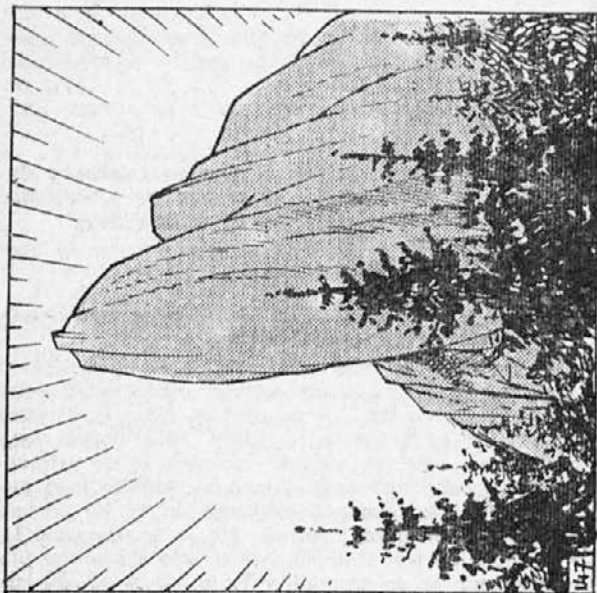
Šef: »Ja, gospod Medved, kaj pa to pomeni. Pravkar so mi telefonirali, da ste zboleli in ne morete priti v urad.«

Medved: »Res? Kakšen idiot! To bi moral telefonirati jutri.«

»Z ljubeznijo je kakor z gobami,« je rekel Pepi. »Koliko je zares vredna, se prepričaj še, ko je prepozno.«

»Ne boš menda trdil, da sem letala za teboj,« je rekla žena možu.

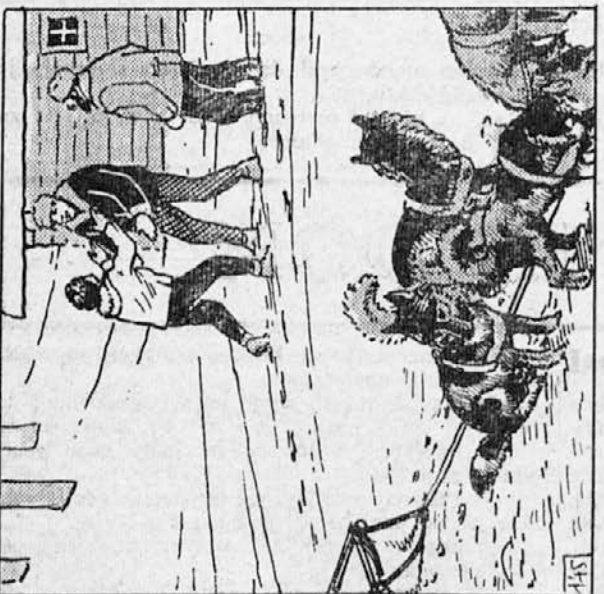
»Ne, ne bi bilo potrebno. Tudi past ne leta za mišjo in vendar jo ujame.«

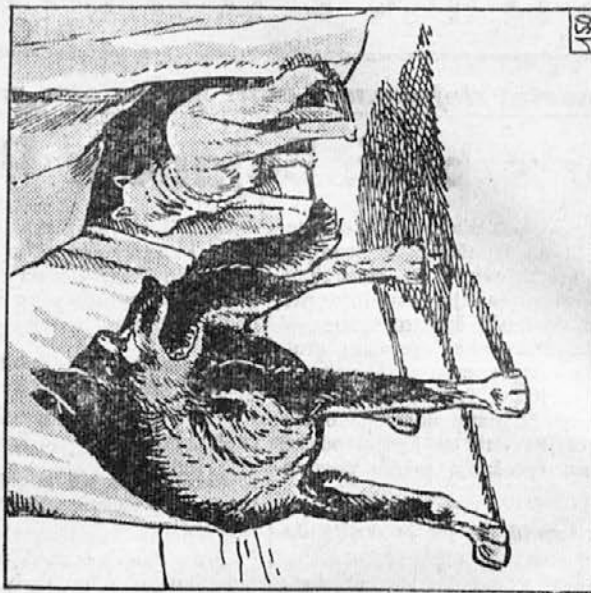
147. Odslej ga je Jeanne tako klicala. S tem imenom ga je vedno znova zvalila iz doma, ki ga je bil našel zase in za Sivo na pol milje oddaljeni Sončni pečini. Ozka, le živalim dostopna steza je vodila do votline, ki ju je varovala pred dežjem in vetrom. Visoka čer nad njo je širila visoko nad vrhove bližnjih smrek.

146. Dva dni je nezaupljivo tekal okrog hiše, tretji dan pa ga je privabil ponovni Jeannin klic. Kmalu je spoznal, da ima Jeanne moža, s katerim je živel v hiši, zelo rada. Spoznal je tudi, da je ta mož prav tako dober kot stari Pierre in zaupal mu je. In tako je Jeannin mož nekega dne na njegovi ovrtnici lahko prebral ime »Kazana«.

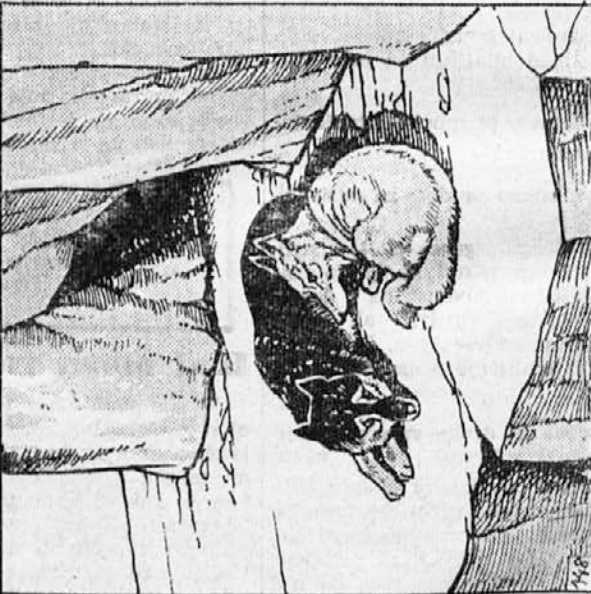
145. Ves dan je Kazan s Sivo hodil za sanmi. Končno so se ustavile pred neko hišo. Tujec je potkal in vrata so se odprla. Senca krepkega moža se je zarisala na snegu in se po kratki tujčevi razlagi približala sanem. Kazan je slišal veselji vzklík, s katerim se je Jeanne vrgla možu v naročje. Vedel je, da je prišla domov.

150. Ob tretjem klicu je Siva zlezla v votlino. Tega se ni naredila nikoli poprej. Kazana je to vznemirilo, da je nerad stekel po strmi stezi v dolino. Začutil je nekaj novega, nenavadnega. Rad bi ostal pri družici, toda Jeannin klic ga je vse preveč vabil. Glej, že se je zarisala pred hišo v dolini njena vitka postava!

149. Ob njem je ležala Siva. Dvignila se je in zastirgla z ušesi; že spet je iz doline zazvenel klic, ki se ga je tako bala! Nežni ženski glas je vabil: »Kazan, Kazan, pridi!« Nemirno je pogledala Kazana, ki se je ob klicu dvignil in zadržel. Ta klic ga je vedno zvalil od Sive in potem ga je neznana sila vedno znova pripeljala k njej nazaj.

148. Na tej pečini, ki so jo zjutraj pozdravljali prvi sončni žarki in jo je zvečer zalila poslednja zarja, je preživel Kazan s Sivo šest dolgih ledenih mesecev. Tukaj je z njo pričakal pomlad, ki je odprla novo, doslej Kazanu nepoznano stran življenja. Zacelelo se je tistega dne, ko je Kazan dremal pred votlino pod prvim spomladanskim soncem.

Za
naše
najmlajše

25

PO
POVESTI

J. OLIVERA
CURWOODA

RIŠE:

M. MUSTER